

Hoop voor de sport

Multifunctionaliteit van Zambiaans sportcomplex een rolmodel voor Nederland?

Fieldmanager bezoekt het Sport for Hope-centrum in Lusaka, Zambia om wellicht te leren van het uitgangspunt dat in Zambia is toegepast: maximaal resultaat met minimale middelen.

Auteur: Guy Oldenkotte

In de aanloop naar het WK 2010 in Zuid-Afrika introduceerde Fifa de Centres for Hope waar voetbalenthousiastelingen terecht konden om te oefenen of te spelen. Maar in de centra worden ook cursussen en workshops gegeven aan de bevolking. Het Internationaal Olympisch Comité heeft dat concept nu overgenomen. Maar waar de Fifa Centres for Hope uitsluitend draaien op voetbal, wil het IOC meerdere sporten faciliteren in de zogenaamde Sports for Hope-centra. De Zambiaanse hoofdstad Lusaka had de primeur. Het Sports for Hope Centrum in Lusaka is begin 2010 geopend. 'We beschouwen het project inmiddels als een groot succes,' aldus Sam Ramsamy, de voorzitter van het comité Sport for All van het IOC. 'Inmiddels heeft het IOC besloten een vergelijkbaar centrum te bouwen in Haïti. Dat land werd in getroffen door een verwoestende aardbeving in 2010. Sport kan daarom een belangrijke rol spelen bij de her-opbouw van de maatschappij aldaar.'

Bedachtzaam in de aanleg

Organisaties zoals het IOC, de Internationale Hockey Federatie, Fifa en de Internationale Basketball Federatie hebben financiële middelen

beschikbaar gesteld om het complex te realiseren. De bouw van het sportcentrum in Lusaka kostte bijna 11 miljoen dollar. Zowel Fifa als het IOC beschikken over aanzienlijke financiële middelen. Ook kunnen zij terugvallen op vele tientallen sponsors en leveranciers. Toch wilde het IOC niet wild gaan uitpakken, maar met zo weinig mogelijk een maximaal resultaat bereiken. Roger Webb namens de internationale hockey-koepel FIH: 'Wij hebben nadrukkelijk aanbevolen om in Lusaka te kiezen voor een zandingestrooid kunstgrasveld. Ondanks dat waterkunstgrasvelden tegenwoordig de standaard zijn voor het topniveau in de sport. De reden: wij waren van mening dat het onverantwoord zou zijn om een kunstgrasveld aan te leggen dat een nadrukkelijke negatieve impact had op water. Dit is namelijk een schaars goed in Zambia. Een zandingestrooid kunstgrasveld geeft hockeyliefhebbers eveneens een bijzonder goede ondergrond, maar heeft niet de negatieve bijeffecten.'

Waterbesparing met kunstgras

De filosofie van het FIH werkt ook door elders op het complex dat beschikt over één kunstgras hockeyveld, één kunstgras voetbalveld dat

ook gebruikt wordt voor andere sporten, drie tennisbanen, drie basketbalvelden, een binnen-sportaccommodatie en een atletiekbaan. Clement Chibeshe, de geestelijk vader en manager van het complex, verklaart: 'De ondergrond voor alle banen en velden bestaat uit een ondergrond die weinig onderhoudsaandacht vergt maar die tevens bijdraagt in het verbeteren van de spellers. Daarom hebben we kunstgras. Dat vergt veel minder water dan het Kikuyu-natuurgras en kan ook beter tegen de warmte.'

Zuinig met water en goed onderhoud

Het is niet alleen de ondergronden waarbij 'zuinigheid' weloverwogen is. 'Douches zijn voorzien van drukknoppen die een minimale hoeveelheid water afgeven. Voldoende om zich te wassen en te verfrissen maar niet meer dan dat,' zegt Chibeshe over de faciliteiten voor een aantal talenten dat wordt klaargestoomd voor topwedstrijden zoals de Olympische Spelen. Ook in het onderhoud van het complex wil hij een cultuuromslag teweeg brengen. 'In Zambia, net als in veel andere Afrikaanse landen, heerst een cultuur van niet-onderhouden van vastgoed. Dat willen we hier veranderen. We hebben daarom

Een basaal gebouw volstaat. De wanden van de sporthal kunnen aan de lange zijde worden geopend. Op deze manier kan frisse lucht naar binnen zonder dat we gebruik hoeven te maken van een airconditioning.

Een zandgestrooid veld is goed genoeg en vergt geen water, hetgeen een schaars goed is.

de beste onderhoudsmedewerkers gekozen die we konden vinden. Daarbij hebben we ook gekeken naar de verschillende leveranciers. Alle onderhoudsmedewerkers hebben uitvoerige trainingsprogramma's doorlopen.'

Basaal gebouw

Omdat Lusaka gezegend is met een droog en warm klimaat is daar bij het ontwerp van de accommodaties rekening mee gehouden. Er hoefde dus geen luxe, duur gebouw met dikke wanden te komen, maar een 'luchtig' ontwerp volstond. 'De wanden van de sporthal kunnen aan de lange zijde worden geopend. Op deze manier kan frisse lucht naar binnen zonder dat we gebruik hoeven te maken van een airconditio-

ning. Ook nodigt het voorbijgangers uit om sneller een kijkje te nemen bij de verrichtingen van de verschillende sporters. En wat doorgaat voor een kantine kan geen vergelijking op met accommodaties in Nederland. Het is niet veel meer dan een dak op palen, waaronder verschillende tafels en stoelen staan. In de hoek is een kleine keuken waar koks maaltijden bereiden voor gasten en topsporters.

Open-door policy

De zuinige en behouden benadering ten spijt, het hele complex oogt fris, uitnodigend en zorgvuldig onderhouden. 'Niet alleen wij maar ook de bonden en de gebruikers zijn trots op dit complex,' geeft Chibeshe grif toe. De ligging van het

complex maakt dat zo'n 250 duizend mensen, jonger dan 21 jaar, te voet naar het complex kunnen. 'Om het hele complex staat een hekwerk omdat we soms hoogwaardigheidsbekleders op bezoek hebben waarbij we het niet kunnen hebben dat iedereen zomaar het complex op- of afloopt. Maar vrees voor misbruik of vandalisme is totaal overbodig. Sinds de opening hebben we tweemaal te maken gehad met diefstal; een kruiwagen en waterslang werden tijdelijk ontvreemd. Toen de gemeenschap daar lucht van kreeg, waren deze goederen binnen enkele uren weer terug.'

Veel van de medewerkers op het complex zijn vrijwilligers uit Zambia zelf, maar ook uit het buitenland. Zo dragen de KNVB en KNHB haar steentje bij door het sturen van trainers en medewerkers met kennis van het opzetten van competities en bondsstructuren. De vruchten lijken zich inmiddels al af te werpen. 'Ons nationale voetbalelftal is in januari kampioen van Afrika geworden. En hockey was, tot voor kort, een sport die nauwelijks werd bedreven. Maar nu hebben we inmiddels al verschillende teams en het niveau neemt zichtbaar toe.' Behalve samenwerking met verschillende bonden en instanties overweegt Chibeshe ook om andere samenwerkingsverbanden aan te gaan. 'We hebben onlangs een gesprek gehad met de Universiteit van Stellenbosch in Zuid-Afrika om academische kennis uit te wisselen en mee te werken aan onderzoeken. Hopelijk kunnen we die samenwerking later dit jaar verder vormgeven.'

Kunnen we in Nederland leren van de situatie in Lusaka? Waarschijnlijk niet. Nederland heeft andere kwaliteitsstandaarden voor sportfaciliteiten. Wat goed is in Lusaka, hoeft hier niet persé gezien te worden als goed. Bovendien zijn de behoeftes in Nederland anders: wij kampen niet met een warm en droog klimaat, hebben geen gebrek aan water, en geen tekort aan cultuurtechnische kennis. We moeten en kunnen natuurgras en kunstgras combineren en verschillende soorten velden en kwaliteiten afwisselen, aangepast aan ónze omstandigheden. Ook al ligt onze kwaliteitsstandaard hoger, de meeste beleidsmakers en sportveldbeheerders in Nederland spelen het spelletje al jaren: ook zij kunnen met een beperkt budget zo hoog mogelijke kwaliteit realiseren door bedachtzaamheid bij de aanleg en exploitatie.